

R

REVEIL-SERIE

VERSPREIDT U LICHT?

ABRAHAM HELLENBROEK

No. 531

JANUARI - FEBRUARI 2017

ABRAHAM HELLENBROEK

Abraham Hellenbroek werd geboren te Amsterdam op 3 december 1658. Hij was de zoon van de koopman Johannes Hellenbroek en Elisabeth Klufft. Thuis ontving hij een godsdienstige opvoeding.

Aan de Illustre School in Amsterdam volgde hij voorbereidend onderwijs, waarna hij in 1677 theologie ging studeren aan de universiteit van Leiden. Na de voltooiing daarvan werd hij in 1682 tot predikant bevestigd in zijn eerste gemeente Zwammerdam. Vervolgens diende hij de gemeenten van Zwijndrecht (1691), Zaltbommel (1694) en Rotterdam (1695). Toen hij nog in Zwammerdam stond, trouwde hij op 21 februari 1690 te Rotterdam met Geertruida van der Hoeven, dochter van Nicolaas van der Hoeven, koopman en regerend schepen te Rotterdam. In 1728 ging Hellenbroek met emeritaat. Hij overleed in Rotterdam op 16 december 1731. Zijn vrouw overleefde hem meer dan twintig jaar, zij overleed in 1753.

Abraham Hellenbroek werd in aanvang getypeerd als coccejaan, maar na een geestelijke ommekeer, die omstreeks 1690 plaatsvond, koos hij voor de voetiaanse stroming in de kerk. Hij was een be-

faamd prediker. Sommigen (o.a. Melchior Leydeker en Johannes à Marck) beschouwden hem als de bekwaamste kanselredenaar van zijn tijd. Zijn prediking kenmerkte zich door een sterke analyse van de tekst. Daarbij was hij niet afkerig van vergeestelijking van bijbelteksten, zoals o.a. blijkt uit zijn verklaring van het Hooglied. In de toepassing legde Hellenbroek meestal grote nadruk op de praktijk van de godzaligheid. Hij pleitte zeer voor levensheiliging, besteedde aandacht aan de actualiteit en toonde zich zo een praktische en pastorale zielzorger. Vooral in zijn tijdpreken ijverde hij voor een reformatie van de zeden onder het volk en de dienaars van overheid en kerk. Van zijn diaconale instelling getuigt het feit dat hij giften inzamelde voor de Hugenoten op de Franse galeien. De giften droeg hij over aan de Waalse diaconie in Rotterdam.

Opvallend is zijn irenische visie op de Joden. In zijn werk “De evangelische Jesaja” beschouwt hij hen als de stam waarop de heidenen zijn geënt; bekeerde Joden en bekeerde heidenen vormen de Kerk van het Nieuwe Testament.

Al in zijn eerste gemeente beijverde Hellenbroek zich voor de verbetering van de catechese. Dat leidde in 1706 tot de uitgave van een geheel nieuw ca-

techisatieboekje, getiteld: “Voorbeeld der goddelijke Waarheden”. Het beleefde tientallen herdrukken, en wordt tot op vandaag gebruikt in vele gemeenten. Er verscheen in de zestiger jaren van de vorige eeuw ook een hertaalde uitgave: “De Geloofsleer voor onze christelijke jeugd” (Oostburg z.j.).

Tijdens zijn leven verschenen zijn prekenbundels “De evangelische Jesaja” (1701-1703) en “Het Hooglied van Salomon” (1718-1720). Na zijn overlijden werden nog enkele prekenbundels van hem voor de pers gereed gemaakt door zijn neef Frederik Hendrik Hellenbroek, namelijk “Bijbelse Keurstoffen” in twee delen (1733-1734), “De kruis triomph van Vorst Messias” (1737), en “Nuttige Mengelstoffen” (1742). Naar het oordeel van deze neef stelde Abraham Hellenbroek in zijn preken alleen die zaken aan de orde die in het kader van een zorgvuldige exegetische echt gezegd moesten worden. Daardoor vielen zijn preken niet lang uit.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 5, pg. 237-238.

De hierna volgende preek is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands. Het is de negende preek uit het boek “Nuttige Mengelstoffen” (1742), uit zijn nagelaten geschriften in het licht gebracht door Frederik Hendrik Hellenbroek, in de onveranderde uitgave door J.P. van den Tol te Nieuw-Beijerland, 1931. Het is een nabetrachtingspreek op de bediening van het Heilig Avondmaal. De oorspronkelijke titel luidt: “De dure plicht van Gods kinderen om het licht van hun genade te laten schijnen tot verheerlijking van hun hemelse Vader”.

VERSPREIDT U LICHT?

door

ABRAHAM HELLENBROEK

“Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.”

Mattheüs 5:16

Het wordt altijd als een goede en prijzenswaardige eigenschap gezien als iemands innerlijke leven overeenkomt met zijn uitwendige gedrag. Dat is een eigenschap die onafscheidelijk verbonden is met ware genade. Die is niet alleen verborgen in het hart, maar ze wordt ook zeker aan de buitenkant zichtbaar. Als de dochter van de Koning inwendig geheel verheerlijkt wordt, is zij ook gekleed in gouden borduursel. De genade is als een aangenaam geurend kruid. Men kan het zo goed mogelijk inpakken, maar de geur verspreidt zich toch naar buiten. Zij is als een vuur dat wordt opgemerkt door de hitte, en als een licht door haar stralen.

Ik zal nu geen andere woorden gebruiken dan de tekst. De grote Jezus wil het ons duidelijk maken: Als er licht is, wil Hij dat wij het ook naar buiten laten schijnen. ‘Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.’ In de preek die Hij op de berg hield, had Hij Zijn discipelen en met hen ook alle gelovigen, vergeleken met het licht van de wereld, vers 14. Het licht heeft de eigenschap dat het niet verborgen blijft. De Heere Jezus laat dit zien in twee gelijkenissen. Het is onmogelijk dat het licht, evenals een stad op een berg, verborgen kan blijven. De tweede gelijkenis is die van een kaars. Men verbergt een kaars niet, maar men zet die op een kandelaar, zodat iedereen in het huis verlicht wordt. Ook heeft het licht tot doel om gezien te worden. Deze gelijkenissen past Hij in onze tekst toe. Hij laat zien dat zij het licht dat zij hebben, moeten laten schijnen onder de mensen: dat zij uw goede werken mogen zien. Is er een meer klemmende plicht tot dankbaarheid mogelijk, mijn toehoorders, dan die wij aan u hebben voorgelezen? Het zal duidelijk worden bij de verdere behandeling van de tekst, hoe gepast het is om na het gehouden Heilig Avondmaal het volk van de Heere aan te sporen, op te wekken en vermanend toe te roepen: Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen,

dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader,
Die in de hemelen is, verheerlijken.

In de voorgelezen tekst moeten we letten op:

1. De plicht die de Heere ons oplegt:
Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen.
2. De manier waarop dit gebeurt:
dat zij uw goede werken mogen zien.
3. Het doel waartoe:
*en uw Vader, Die in de hemelen is,
verheerlijken.*

1.

In het eerste punt spreekt de Heere Jezus van licht, van hun licht. Hij wil dat zij het zullen laten schijnen, en dat voor de mensen.

Wat licht eigenlijk is, is in de natuurkunde niet ten volle verklaard, maar wij zijn er door de ervaring mee bekend. In de tekst gaat het over een onderwerp, waarbij wij niet moeten denken aan licht in de letterlijke betekenis. De Heere spreekt hier niet over het licht van de zon, maan, sterren of van andere lichtbronnen, maar van het licht van mensen: *uw licht*. Dit licht ziet Hij ongetwijfeld wél schijnen in Zijn discipelen die hier om Hem heen staan. Dat Hij in hen ook alle gelovigen op het oog heeft, kan niet worden tegengesproken. Hij richt deze

preek tot de hele schare. De meeste uitleggers die ik heb geraadpleegd, verstaan onder dit licht allemaal zonder onderscheid de goede werken, alsof er staat: Laat uw goede werken alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken. Het komt mij voor dat hier wel enige onderscheiding op zijn plaats is. We kunnen het licht zien als de bron of de oorsprong en de goede werken als het gevolg: wat er uit de bron naar buiten komt. Het ene is de innerlijke gesteldheid en het andere is de vrucht, die vanuit die gesteldheid aan de buitenkant te zien is. Ik versta onder het licht de staat van genade van een wedergeboren mens. Het is de toestand van vernieuwing en de inwendige genade, die door de Geest van de Heere bij de bekering in de ziel wordt gewerkt. Hier is sprake van tweeërlei licht:

1. Er is een licht door *kennis*. Kennis wordt ook licht genoemd. Er wordt van Daniël gezegd dat er bij hem licht, verstand en wijsheid gevonden werd (Daniël 5:11). Zo wordt er door de genade een uitnemend en bovenal geestelijk licht in de ziel gebracht; een licht van bovennatuurlijke wijsheid en kennis van het Koninkrijk Gods. De apostel zegt ervan: ‘Want God Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der

kennis van de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus' (2 Korinthe 4:6).

2. Er is een licht van *heiligheid*. De genade werkt zuiverheid en eerbaarheid in de wil als een lichtend voorbeeld. Zo worden de werken van de duisternis gesteld tegenover de werken van het licht, zoals ook het wandelen in de duisternis tegenover het wandelen in het licht. In de wedergeboren mens is er een licht aanwezig, namelijk de verlichte kennis en de zuivere heiligheid. Het is dit licht waarvan Paulus spreekt: 'Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere; wandelt als kinderen des lichts' (Efeze 5:8). De gelovigen worden kinderen van het licht genoemd en Jezus noemt dat licht het licht des levens (Johannes 12:36). Dat de Heere Jezus dit licht hun licht, uw licht, noemt, is niet alsof dit licht van de genade uit de mens zelf voortkomt of dat het een gave is van zijn natuur. Dit zeggen de pelagianen. O nee! Het is enkel een werk van God in ons. 'Wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? En zo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen had?' (1 Korinthe 4:7). Maar hoewel het een werk van God is in hen, noemt Hij het met reden toch *hun* licht. Zij zijn degenen in wie de Heere het werkt, en nu wordt gezegd dat een bepaald iets het eigendom is van hem in wie het gewerkt is. Het licht wordt hun

geschonken en door de schenking wordt het hún licht, zoals alle giften en schenkingen iemand eigenaar maken van alles wat geschonken is. *Hun* licht wordt onderscheiden van het licht in *anderen*. Het is niet genoeg dat anderen hun licht laten schijnen, maar voor hen geldt: Laat uw licht also schijnen.

Dat is de plicht die Hij, wat het licht betreft, van hen vraagt; ze moeten het laten schijnen. Hij gaat verder in de beeldspraak over het licht. Het licht heeft de eigenschap dat het een schijnsel rondom zich verspreidt. Het schijnen van licht is niets anders dan dat aan de buitenkant te zien is dat er een lichtbron is. Dit kan tweeledig worden opgevat. Het licht dat men heeft door *kennis*, moet altijd naar buiten toe zichtbaar worden. Men moet zich in zijn hele gedrag door dit licht laten leiden. Uit alles moet blijken dat men niets anders dan de leiding van dit licht volgt. Het licht dat men zelf bezit door kennis, moet aan anderen worden doorgegeven om anderen te onderwijzen, te vermanen, te bestraffen en te vertroosten. Dit is een opdracht aan alle gelovigen, maar in het bijzonder aan de apostelen en discipelen van Jezus. Zij moeten het licht dat zij ontvangen hebben, aan anderen doorgeven. Het is de vermaning van de apostel: ‘Vermaant de ongeregelde, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de

zwakken, weest lankmoedig jegens allen' (1 Thesalonicensen 5:14).

Als men het *licht van inwendige heiligheid* ook naar de buitenkant laat schijnen in het gedrag en de levenswandel, noemt Paulus dit het wandelen als de kinderen van het licht. En ook: 'Opdat gij moogt onberispelijk en oprecht zijn, kinderen Gods zijnde, onbestraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welke gij schijnt als lichten in de wereld.' Dit is het licht dat in het hart van de mensen moet schijnen. Het licht is bedoeld om aan de buitenkant gezien te worden en dan vooral door andere mensen die om ons heen zijn. Daarom voegt de Heere Jezus eraan toe: Laat uw licht alzo schijnen *voor de mensen*. Het is waar dat aan de gelovigen soms de handelwijze van de engelen en van de Heere God Zelf ten voorbeeld wordt gesteld. Zij moeten zich in hun gedrag schikken naar deze voorbeelden. Het schijnen van het licht is in de eerste plaats van belang voor de mensen. Wij denken hierbij aan alle mensen in het algemeen, zonder onderscheid te maken tussen goddelozen en gelovigen, bekeerden en onbekeerden. Wij zijn het aan al deze mensen schuldig. Aan de *bekeerden*, opdat zij versterkt en opgebouwd mogen worden, volgens de uitspraak van Paulus: 'En sticht de een de ander'.

We zijn het ook schuldig aan de *onbekeerden*, opdat die erdoor overtuigd en bekeerd mogen worden. Wij lezen: ‘Gij vrouwen, weest uw eigen mannen onderdanig; opdat ook, zo enigen het Woord ongehoorzaam zijn, zij door de wandel der vrouwen zonder Woord mogen gewonnen worden, als zij zullen ingezien hebben uw kuise wandel in vreze’ (1 Petrus 3:1-2). Dit is dus de plicht die Jezus vraagt.

2.

Het is op deze wijze dat de mensen uw goede werken mogen zien en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken. Het eerste doel is dus dat de mensen hun goede werken zouden zien. Het was niet voldoende hun licht te laten schijnen, maar Christus zegt met nadruk dat zij uw goede werken zouden zien. Men kan zijn licht zodanig laten schijnen dat het door andere mensen niet gezien wordt. Men kan namelijk bezig zijn met verborgen plichten en godsdienstige oefeningen, alleen tussen God en de ziel. De Heere keurt dit niet af, maar Hij zegt ons dat dit niet genoeg is. Het licht moet niet alleen in het verborgen schijnen, maar ook voor de mensen en wel zó, dat zij uw goede werken mogen zien. Het licht van de genade is inwendig aanwezig, maar het moet schijnen en naar buiten zichtbaar worden. Dit naar buiten schijnende licht zijn de goede werken, waar-

in de genade aan de buitenkant zichtbaar wordt. Geen wonder dat Hij wat Hij eerst het schijnen van hun licht noemde, daaronder nu hun goede werken verstaat. We willen nu geen aandacht schenken aan wat goede werken eigenlijk zijn. In de behandeling van de Catechismus komt dit te zijner tijd aan de orde. Er worden drie voorwaarden genoemd: goede werken moeten gedaan worden uit het ware geloof, want alles wat niet uit het geloof is, is zonde; ze moeten met de Wet van God overeenkomen; en ze moeten gedaan worden tot de eer van God. Wij zullen er nu verder niet over spreken. De Heere Jezus bedoelt hier met goede werken een levenshouding die overeenkomt met de ware godsdienst en godzaligheid, waardoor het licht van de genade schijnt en naar buiten zichtbaar wordt. Het is niet zo dat Jezus dit hier goede werken noemt omdat ze volmaakt goed zijn, zoals Bellarminus en de roomsen ten onrechte uit de tekst afleiden. Er is in deze werken iets goeds en vanwege dit goede en waardevolle worden ze ook zo genoemd. Deze werken komen ook voort uit een goed beginsel, namelijk uit God en Zijn Geest, Die alleen maar goed kunnen zijn. Ten slotte zijn deze werken goed wat hun bedoeling en de gevolgen ervan betreft; die zijn namelijk helemaal goed.

Omdat de Heere Jezus hier spreekt over *hun* goede werken, moeten we echter niet denken, dat zij deze doen uit zichzelf en uit eigen kracht. Zeker niet, maar zoals het met het licht het geval is, worden de werken *hun* werken genoemd. Zij zijn er het onderwerp van én ze zijn de instrumenten die ze uitwerken. Dit is niet tegenstrijdig. Paulus schreef aan zichzelf toe wat hij gedaan had, maar alleen door de genade van God. Hij schrijft: ‘Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen; doch niet ik, maar de genade Gods, Die met mij is.’ Hij was degene die het deed en daardoor het instrument, maar hij was niet de oorsprong of de bron waaruit het voortkwam. Deze goede werken moeten zij nu aan de mensen laten zien: *dat zij uw goede werken mogen zien*. De goede werken zijn zichtbare werken, omdat de vruchten van de genade eruit blijken. Als de werken zo hun licht laten schijnen, kan het niet anders of de mensen moeten en kunnen ze zien. De Heere Jezus bedoelt hier niet alleen maar een uiterlijk zien, hoewel dat ook aanwezig is, maar een bevindelijk en geestelijk zien; een zien met toestemming, erkenning en hartelijke goedkeuring. De vrucht daarvan zal de verheerlijking van God zijn, wat er ook direct op volgt.

3.

Gods kinderen moeten voor de mensen hun licht laten schijnen. Dan zien dezen hun goede werken en verheerlijken hun Vader Die in de hemelen is. Dit vloeit eruit voort, maar het loopt er ook op uit. Het mag hier namelijk in tweeërlei betekenis worden opgevat.

Men kan hier onmiddellijk de vraag stellen of men het goede wel doen mag om door de mensen gezien te worden. Is het onderwijs van Jezus, dat Hij ons in deze preek geeft, niet direct in tegenspraak met wat Hij op andere plaatsen leert over de goede werken, giften, gebeden en dergelijke? Wij mogen zulke dingen niet doen met het doel door de mensen gezien te worden, omdat de huichelaars en Farizeeën ook zo handelen.

Ik antwoord: er is niet de minste tegenstrijdigheid. Men mag, ja, men moet goed doen om gezien te worden, als men het maar niet doet voor eigen eer en goede naam, maar tot geestelijk voordeel van de medemens en tot verheerlijking van God. De Heere Jezus verbiedt het doen van giften en gebeden voor de ogen van andere mensen, zoals de huichelaars en Farizeeën, om door de mensen geëerd te worden. Hij merkt het nadrukkelijk aan als zondig en daarom gaat Hij ertegen in. Maar hier zegt Hij iets heel anders. Hier gaat het, zoals we gezegd hebben, over

een zien in de praktijk van het geestelijke leven, waarop Jezus wijst. Men heeft niet zijn eigen belang op het oog, maar dat van de medemens, namelijk dat die het mag zien tot navolging en bekering. Het gaat er niet om dat wij gezien worden, maar dat het zien tot voordeel van onze naasten is.

Dit is een zien waarbij men niet zijn eigen eer op het oog heeft, maar alleen de eer van God. Niet onze eigen roem mag het doel zijn dat onze goede werken door anderen gezien worden, maar de verheerlijking van God. Om die reden voegt de Heere Jezus er nog uitdrukkelijk aan toe: *en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken*. Dat de Heere Jezus onder hun Vader Die in de hemelen is, niemand anders dan hun God verstaat, is een gebruikelijke en overbekende manier van uitdrukken door de evangelisten. Hier wordt vooral de eerste Persoon in het goddelijke Wezen bedoeld, maar niet met volledige uitsluiting van de andere Personen. Deze Vader, Die in het bijzonder een Vader van alle gelovigen is, wordt *uw Vader* genoemd. Hij is dit in de natuur door de schepping en onderhouding, maar vooral in de genade door wedergeboorte en aanneming tot kinderen. Van Hem wordt gezegd dat Hij in de hemelen is vanwege Zijn macht en regering over alle dingen. Hierin laat Hij zien, dat Hij alle aardse vaders in voortreffelijkheid overtreft. Dit komt in

de jaarlijkse behandeling van de Catechismus in de voorrede bij het Gebed des Heeren uitvoerig aan de orde. We gaan daar nu aan voorbij.

De Heere Jezus laat hier zien dat het schijnen van hun licht en het doen van hun goede werken gezien moeten worden door de mensen, die daardoor hun Vader Die in de hemelen is, verheerlijken. Deze verheerlijking kan niet tot stand komen door een werkelijke vermeerdering van heerlijkheid, want dit kan niet het geval zijn bij God, Die onveranderlijk is en in Zichzelf alles bezit. Het is een erkennen en bewonderen van de heerlijkheid die in God aanwezig is.

Vraagt u *hoe* anderen door het zien van de goede werken aanleiding kunnen vinden om God te verheerlijken? Ik antwoord: degenen die bij andere mensen goede werken zien, zijn gelovig of ongelovig. Daarom moeten wij onderscheid maken. Gelovigen zullen God verheerlijken vanwege het licht en de goede werken die ze in anderen zien, in zoverre ze dat als een werk van God zullen erkennen. Als ze in deze werken de bijzondere genade, wijsheid, vrijheid en almacht van God helder aanwezig zien, zullen ze deze genade erkennen en prijzen. Ze zullen God danken, zich verheugen en God voor alles de eer geven met de woorden van de apostel Paulus: 'Ik dank mijn God alle tijd over u, vanwege

de genade Gods die u gegeven is in Christus Jezus' (1 Korinthe 1:4).

Wanneer het gaat over ongelovigen, kan het zien van het licht en de goede werken in anderen ook voor hen aanleiding zijn tot het verheerlijken van God. Het kan het licht van het onderwijs in Gods Woord zijn, of het licht van de godzaligheid, dat naar buiten komt in goede werken. Wanneer de aantrekkingskracht en de waarde van dat licht een plaats in het hart krijgen, kan dit de aanleiding zijn om God te danken, dat Hij hun zo'n middel tot de genade waardig keurt. Zij worden overtuigd van een goddelijke oorsprong; ze zien er God in als de oorzaak. Zij raken innerlijk meer en meer overtuigd dat deze kinderen van God met hun leer en leven uit God zijn. Toen Jezus de verlamde genezen had, heeft de schare die dat zag, zich verwonderd en God verheerlijkt, Die deze macht aan de mensen gegeven had. En ook de hoofdman verheerlijkte God, toen hij zag wat er gebeurd was, en zei: 'Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig.'

Het geeft hun ook aanleiding God te verheerlijken omdat de heilige wandel van anderen hun veel van God laat zien, of zij dat nu willen of niet. Zij zien in hun daden en horen uit hun woorden hoe deze mensen denken over God en welke heerlijke en volmaakte eigenschappen zij in Hem zien. Die

vormen de verklaring van hun godzalige gedrag. Het betreft hier Gods eigenschappen zoals Zijn hoogheid, alwetendheid, alomtegenwoordigheid, goedheid, almacht en rechtvaardigheid, en nog veel meer. Al deze zaken herkennen ze in het gedrag van Gods kinderen. Als Zijn eigenschappen ook in anderen worden gezien, wordt Hij in de goede werken verheerlijkt.

Maar dit zal vooral het geval zijn als de ongelo- vigen de heerlijkheid van God opmerken in de levenswandel van godzalige mensen en daardoor opgewekt worden om ook zélf die deugden in God te erkennen, te prijzen en te aanbidden. En dat niet alleen, maar als zij ook vanuit deze erkenning door een heilige wandel, door goede werken en door een ware bekering God mogen verheerlijken. Want de Vader wordt verheerlijkt als Zijn volk veel vruchten draagt. Dit zijn de vruchten van de gerechtigheid die leiden tot de heerlijkheid van God.

Toepassing

Dit is de grote en nadrukkelijke opdracht, toehoorders, die de Heere Jezus hier aan ieder mens geeft. Als er iets is waarop wij bij u moeten aandringen als een uiting van dankbaarheid bij de nabetrachting van het Heilig Avondmaal, is het dit. Dit is vooral nodig in een tijd, waarin deze belangrijke les van Jezus zo schromelijk wordt veronachtzaamd. Als er ooit een tijd geweest is van diep verval in dit opzicht, dan moeten we zeggen dat het déze tijd is. Waar is de glans en het licht dat van ware christenen zou moeten afstralen? Waar kunnen we de mensen vinden over wie Jezus hier spreekt? Uitwendige belijders en uitwendige avondmaalgangers zijn er genoeg, maar de kracht en het wezenlijke van het christelijke geloof ontbreekt. Als we de meesten zouden afmeten naar de maat van het onderwijs van Jezus, zouden zij daarin zeer tekortschieten. O, dat u toch eens een eerlijk oordeel over uzelf zou willen vellen. Ik zou u in dit verband op de volgende zaken willen wijzen.

Velen van u bezitten helemaal geen licht; geen licht van *kennis* en ook geen licht van *heiligheid*. Er is geen licht van kennis, omdat velen nog geen verstandelijke kennis hebben, maar een verschrikkelijke en te veroordelen onkunde. Maar er is vooral ook geen geheiligde kennis. Men kent niet de waar-

de en de heerlijkheid van alles wat met God en Zijn Woord verbonden is, maar ook niet het waardeloze en nutteloze van alles buiten God. Wat hebben velen daarvan toch een verkeerd begrip en oordeel! Het licht van inwendige heiligheid ontbreekt en er wordt niet gezocht naar de vernieuwing van het leven voor God en van het hart. Dit wordt een onbekend verschijnsel. Van binnen is het geheel donker omdat daar de oude natuur, de zonde en de dood heersen. Vaak is men vol met boze neigingen, onreine begeerten en wat dies meer zij. En omdat er geen licht is, kan men het ook niet laten schijnen. Ik vraag u: als velen van u hun gedrag onderzoeken, hoeveel licht verspreidt u? Bent u met uw kennis voor anderen ooit nuttig geweest tot verlichting, tot onderwijs en tot overtuiging? Laat u ieder maar zijn eigen weg gaan, alsof ze u niet raken? Hoeveel licht straalt er uit van uw handel en wandel en wie hebt u door uw voorbeeld geestelijk kunnen versterken? Waaraan kan men zien dat in u het licht van Gods genade aanwezig is? Op zijn best is alles dor en ingezonken.

Dat is de reden dat er zo weinig van uw goede werken voor de mensen te zien zijn. U kunt zo nu en dan in het verborgen een godsdienstige plicht waarnemen, en dan is het vaak alleen maar uitwendig, zonder geest en waarheid. Maar wat doet

u allemaal voor uw medemensen? En wat zij van u zien, zijn dat goede werken? Op zijn best is het wat uiterlijke burgerlijkheid en deugdzaamheid, of wat uiterlijke sleurgodsdienst. Maar kan veel van wat u doet, werkelijk góéd genoemd worden? Vaak zijn het voor een groot deel zondige werken. Als we opsommen wat de mensen van elkaar zien, is dat dronkenschap van de één; een slordig en lichtzinnig leven en een wereldse en losse levenswandel van de ander. Van een derde is het een verwaarlozing van de godsdienst door zelden naar de kerk te gaan, de ontering van de rustdag, vloeken en zweren. Van een volgende zien we een ongeregeld en een slordig huishouden met veel twist. Bij een ander zien we niets dan trots, hoogmoed en wereldgelijkvormigheid. Bij weer een ander onenigheid, ruzie, roddelen en liegen. Bij een volgende onzedelijk gedrag en dubbelzinnig gepraat. Verder zien we dat men elkaar bedriegt en tekortdoet, en dat er vele vormen van onrecht zijn. Dit zijn nu de werken die we van de meesten zien.

Als men dan toch nog iets doet dat op zichzelf goed is, dan is het vaak alleen maar bedoeld om door de mensen gezien te worden en daarmee bij de buitenwereld een goede naam te krijgen. Onder deze schijn is men vaak slechts als een huichelaar bezig. Maar dat God verheerlijkt wordt, speelt in het ge-

heel geen rol. Heeft uw gedrag er ooit aanleiding toe gegeven dat God om u verheerlijkt werd? O, tot hoe weinig nut, ja, zelfs tot schade is uw leven in deze wereld in dit opzicht voor God geweest? Hoeveel oorzaken hebt u niet gegeven dat Hij om u werd gelasterd! O, hoe weinig zien we van deze belangrijke les van Jezus! Hoe weinig laat men in de praktijk zien van de kracht van het christelijke geloof. Men heeft genoeg aan de naam en de uiterlijke vorm, maar de kracht daarvan heeft men verloochend.

Maar is er nu in dit opzicht alleen maar reden om te klagen over de ongelovigen? Ook het fijne goud is verdonkerd, zodat er voor veel gelovigen redenen zijn om te klagen over de vervallen toestand van Sion. De glans van het christelijke leven is weg. Kinderen van God, als u uw gedrag hiermee vergelijkt, hoe beschaamd moet u zijn! Het is waar: u hebt licht, u hebt genade en er is een nieuw leven in uw hart aanwezig.

Maar laat u uw licht wel voldoende schijnen en is het naar buiten wel zo werkzaam als het behoort? Moet deze heerlijke rijkdom zo verborgen blijven en worden er niet veel talenten begraven? Laat u zich wel voldoende aansporen om met uw plichten als gelovige bezig te zijn zoals het moet? Schaam

u, schaam u dat u zoveel genade tevergeefs hebt ontvangen!

En als er nog wat lichtschijnsel te zien is, schijnt het dan wel voor de mensen zoals het moet? Er zijn hier en daar nog wel wat plichten die u in het verborgene waarneemt; er is soms sprake van een ontmoeting tussen God en uw ziel, en er zijn hier en daar nog wel enige stille geloofsoefeningen. Maar laat u het aan de buitenkant zien, zoals u dat behoort te doen? Wat zijn er toch veel onherkenbare en verborgen gelovigen als Nicodemus die de genade bedekken! Wat zijn er toch veel beschaamde christenen die niet voor hun mening durven uitkomen! Is het voor de wereld duidelijk en kan men aan u zien dat u licht hebt in uw hart? O, ieder die hen zien zullen, zo staat er geschreven, zullen hen kennen dat ze een zaad zijn dat de Heere gezegend heeft. Maar is het met u óók zo gesteld? Waar u bent, met wie u omgaat en welke gelegenheid zich voordoet, laat u uw licht ook zo schijnen? Gaat u met uw kennis zo te werk dat anderen worden gelokt en overtuigd? O, wat een nalatigheid! Bent u in uw gedrag een voorbeeld, zodat andere mensen er zoveel zin in krijgen, dat ze getrokken worden? Ja, is het uw grote doel dat de mensen van u niets anders zien dan alleen maar goede werken? O, als u voorzichtiger zou leven, zou uw levenswandel

veel heiliger zijn! Men zou dan uw gedrag niet voor het grootste deel als ongeestelijk aanmerken, en uw gesprekken met anderen zouden niet zo alledaags en burgerlijk zijn. U zou er steeds op bedacht moeten zijn en ervoor moeten zorgen dat de mensen uw goede werken zien. Dat zou toch uw grote doel moeten zijn! Dan zou men niet zo'n zondig, ergerlijk en aanstootgevend gedrag zien.

En als u nu wél bezig bent met goede werken, is het dan uw grote doel dat uw Vader verheerlijkt wordt? Is de eer van God voor u zo'n tere zaak dat u, als u ergens mee bezig bent, bang bent dat de Heere om u onteerd wordt? Zijn er toch niet veel zondige bijbedoelingen in uw goede werken aanwezig? Gaat het niet te vaak om eigen eer en eigen roem, om uw wijsheid te laten zien en om onder het volk van God geacht te worden? O, dat eigen ik dat altijd aanwezig is! Schaam u, schaam u, kinderen van God, dat u er niet meer op gericht bent enkel voor de Heere uit te komen. Schaam u, dat u aan de glans van het christelijke geloof zo weinig hebt bijgedragen. Ga naar huis en betreur in het verborgen het verval van Sion en de zonde van uw eigen hart.

Maar laat dit voor u allen ook tot opwekking dienen. Sta toch eens stil bij zo'n belangrijke verplichting en zie met liefde op deze heerlijke aanbeveling

van uw heilige Meester. Als u op de vernieuwing van de verbondssluiting met u in het Heilig Avondmaal een passend antwoord wilt geven, dan kunt u dit niet beter en anders doen dan: 'Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.' Hebt u hier beleden dat u een deelgenoot van het genadeverbond bent, vervul dan ook de verplichtingen van dit verbond. Als u geen licht en geen genade in uw hart zou hebben, hebt u ook geen recht op de verbondszegels.

Hebt u wél licht, laat dan uw licht 'alzo schijnen voor de mensen'. Leef niet alleen voor uzelf, maar wees voor anderen vruchtbaar door uw onderwijs en voorbeeld. Laten al uw werken góede werken zijn. Och, wees op uw hoede voor alles wat zondig is. Er wordt heel erg op u gelet. Laat uw hele gedrag ernstig, heilig en godzalig zijn.

Heb in alles de heerlijkheid van God op het oog; zie af van alle eigen roem, maar zie alleen op de Heere. O, dit zou een zeer gepast en waardig antwoord zijn op de genade: als u wandelt in het licht. Als u op dit spoor blijft, zal dat de weg zijn naar het zalige licht. Daar zal uw heiligheid eens volkomen worden, en daar zal de verheerlijking van uw Vader, Die in de

hemelen is, uw voortdurende werk zijn. U zult daareens met uw licht schijnen en blinken als de glans van het firmament, in alle eeuwigheid.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Media bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
aan:

Pieters Media bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl